

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 571/2016-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Miroslavou Husovskou, Weberova 2, Prešov, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaniach vedených pod sp. zn. 7 C 233/2011 a sp. zn.14 C 43/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 233/2011 porušené boli

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Miroslavy Husovskej, Weberova 2, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 571/2016-14 zo 14. septembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a tiež práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 7 C 233/2011 a sp. zn. 14 C 43/2011 (ďalej aj „napadnuté konania“).

2. S'ťažovateľ je účastníkom napadnutých konaní, ktoré sa týkajú tých istých nehnuteľností. V konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 233/2011 sa s'ťažovateľ ako žalobca domáha vypratania nehnuteľností proti žalovanému [REDACTED].

V konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 43/2011 je predmetom konania určenie neplatnosti výpovede z nájmu týchto nehnuteľností. V tomto konaní je žalobcom [REDAKOVANÉ] a sťažovateľ má procesné postavenie žalovaného. Obidve napadnuté konania začali v roku 2011, no ani jedno nie je právoplatne skončené. Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na rôzne obdobia nečinnosti okresného súdu v napadnutých konaniach, na ním vnímané nedostatky v efektívnosti či účelnosti postupu súdu v napadnutých konaniach. Sťažovateľ vyjadril v sťažnosti názor, že v napadnutých konaniach, ktoré sú vedené od roku 2011, sa riadne nekoná, a preto sa nedokáže domôcť svojho nehnuteľného majetku.

3. Vychádzajúc z uvedeného neostávalo sťažovateľovi nič iné, iba podať sťažnosť na ústavnom súde a takto sa domôcť ochrany svojich práv. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že okresný súd porušil v napadnutých konaniach jeho základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sa sťažovateľ v sťažnosti domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súde konať v napadnutých konaniach bez zbytočných prietáhov a aby mu priznal finančné zadostučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním pod sp. zn. 1 Spr V 583/16 zo 14. novembra 2016, ktoré bolo vo vzťahu ku konaniu vedenému pod sp. zn. 14 C 43/2011 doplnené 1. februára 2017. Vo vyjadrení predsedníčka okresného súdu uznala v oboch napadnutých konaniach obdobia nečinnosti. Zároveň však poukázala na dohľad, ktorý ako predsedníčka okresného súdu vykonáva nad napadnutými konaniami po tom, ako sťažovateľ podal 22. januára 2016 sťažnosť na prietahy v oboch napadnutých konaniach. Sťažnosť tak nesmeruje proti aktuálnemu stavu nečinnosti súdu.

5. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí vo vzťahu k namietaným

prieťahom. Následne ústavný súd pristúpil k posúdeniu napadnutých konaní z hľadiska tvrdeného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

7. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 43/2011

8. Ústavný súd pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie zistil, že konanie bolo uznesením z 21. apríla 2016 prerušené až do právoplatného skončenia druhého sťažnosťou napadnutého konania vedeného pod sp. zn. 7 C 233/2011. Predmetné uznesenie bolo vyhlásené na pojednávaní v prítomnosti účastníkov, ktorí vyhlásili, že sa vzdávajú práva podať proti nemu odvolanie. Zo zápisnice z pojednávania tiež vyplýva, že prerušenie konania navrhol sám sťažovateľ.

Podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03).

9. Postup okresného súdu spočívajúci v prerušení konania nepovažuje ústavný súd za postup spôsobujúci prietahy v konaní. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu 28. augusta 2016 porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu netrvalo, sťažnosť tak nesmeruje proti aktuálnemu zásahu do týchto práv. Sťažovateľ pritom sám navrhol prerušenie konania, a teda si musel byť vedomý, že súd vo veci konať nebude, až pokiaľ neodpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo. Z uvedeného vyplýva, že konanie o sťažnosti pred ústavným súdom v tejto časti nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 6/03). Z dôvodu prerušenia konania okresný súd v čase

podania ústavnej sťažnosti nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh namietaného konania, prípadne priet'ahy v ňom (IV. ÚS 214/03, II. ÚS 1/05).

10. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 233/2011

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016 a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a v zmysle § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

12.1 Predmetom napadnutého konania je vypratanie nehnuteľností. Po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec tvoriacu rozhodovaciu agendu súdov. Napadnuté konanie sa nevyznačuje nadmernou právnou a ani skutkovou zložitosťou. V kontexte uvedeného je potrebné zdôrazniť, že ani predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení osobitnú zložitosť napadnutého konania nenamietala.

12.2 Ústavný súd ďalej posudzoval spôsob správania sťažovateľa z hľadiska vplyvu na priebeh konania. Ústavný súd nezistil v postupe či správaní sťažovateľa také skutočnosti, ktoré by mu bolo potrebné pripísať na ťarchu. Ani predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení nenamietala správanie sťažovateľa ako dôvod celkovej dĺžky napadnutého konania.

12.3 Napokon ústavný súd posúdil z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov samotný postup okresného súdu v konaní.

Konanie začalo 22. decembra 2011, keď bol na okresnom súde podaný návrh na vypratanie nehnuteľností. Ústavný súd poukazuje na nečinnosť v období od júla 2012 do júla 2013, ako aj na nečinnosť od júna 2014 až do februára 2016. Z predloženého súdneho spisu vyplýva tiež skutočnosť, že až po tomto období nečinnosti súd nariadil dve pojednávania, pričom hneď na v poradí druhom konaní 7. decembra 2016 vyhlásil vo veci rozsudok.

K priet'ahom v danom konaní tak nedošlo v dôsledku zložitosti ani správania účastníkov konania, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu. Ústava v čl. 48

ods. 2 pritom zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

13. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

14. Sťažovateľ tiež žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci rozhodol 7. decembra 2016 rozsudkom, proti ktorému podal žalovaný odvolanie. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel, pretože vec sa toho času nachádza na Krajskom súde v Košiciach, ktorý bude rozhodovať o podanom odvolaní (bod 4 výroku nálezu).

15. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu v oboch namietaných konaniach.

16. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

17. Vzhľadom na význam konania pre sťažovateľa (vypratanie jeho nehnuteľností), hodnotenie jeho správania v tomto náleze (bod 11.2), iné okolnosti danej veci (obdobia nečinnosti okresného súdu, celkovú dĺžku konania), ako aj skutočnosť, že požadovaná suma predstavovala zadosťučinenie aj za konanie vedené pod sp. zn. 14 C 43/2011, vo vzťahu ku ktorému sťažnosti nebolo vyhovené, a sťažovateľ tak bol v tejto časti sťažnosti neúspešný, ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € (bod 2 výroku rozhodnutia).

18. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Miroslavou Husovskou.

Sťažovateľ si uplatnil v petite sťažnosti úhradu trov konania spolu v 296,44 €, Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie ústavnej sťažnosti) uskutočnené v roku 2016. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 bol 143 € a hodnota režijného paušálu bola 8,58 €. Celkové vyčíslenie trov konania by malo byť v sume 303,16 €. Keďže si však sťažovateľ zastúpený kvalifikovanou právnou zástupkyňou v petite sťažnosti uplatnil trovy konania vo výške 296,44 €, ústavný súd mu priznal ich náhradu v súlade s § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde v tejto výške.

19. Okresný súd je povinný zaplatiť túto sumu na účet právnej zástupkyne sťažovateľa – advokátky JUDr. Miroslavy Husovskej (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP; bod 3 výroku nálezu).

20. Ústavný súd nevyhovel sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy. Ústavný súd nezistil žiadnu spojitosť medzi porušením základného práva podľa čl. 20 ústavy a postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vlastníctvo sťažovateľa k nehnuteľnostiam zostáva aj naďalej zachované vrátane právnych nástrojov, ktorými sa môže domáhať ochrany svojho majetku. Ústavný súd preto sťažnosti nevyhovel ani v tejto časti (bod 4 výroku nálezu).

21. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2017